

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Петришин Людмили Йосипівни

на дисертаційне дослідження

Кислюк Жанни Михайлівни

на тему:

«Формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів на основі тренінгових технологій»,

представлене на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки .

Актуальність теми дослідження. Актуальність представленого дослідження Жанни Михайлівни Кислюк «Формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів на основі тренінгових технологій», не викликає сумнівів у контексті реформування освітньої системи. Формування соціальної зрілості є надзвичайно важливим для загального індивідуального розвитку особистості, оскільки сприяє формуванню додаткових професійних навичок і якостей, які забезпечують відповідальне ставлення до обов'язків, прийняття обґрунтованих рішень і здобуття авторитету. Окрім того, соціальна зрілість покращує соціальну інтеграцію та професійну підготовку, розвиваючи такі ключові компетенції, як комунікативність, відповідальність, самостійність і критичне мислення, що є необхідними для успішної кар'єри та професійного зростання.

На сучасному етапі українське суспільство потребує висококваліфікованих працівників, які не тільки володіють професійними знаннями та навичками, а й мають розвинену соціальну зрілість – здатність до ефективної комунікації, емоційної стійкості, відповідальності, емпатії та саморегуляції. У зв'язку з цією проблемою формування соціальної зрілості студентів медичних коледжів набуває особливо значущої актуальності.

У рецензованій роботі чітко обґрунтовано актуальність обраної теми, грамотно визначено науковий апарат дослідження. Зауважимо, що актуалізацію наукового дослідження Жанни Михайлівни Кислюк підсилює низка означених суперечностей та протиріч: соціально-педагогічного характеру; науково-теоретичного та навчально-методичного характеру. Актуальність представленого дослідження обґрунтована суспільними, науково-теоретичними і практичними потребами, що вимагають цілісного

аналізу теорії і практики формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів.

Загалом, обрана тема наукового дослідження Жанни Михайлівни Кислюк «Формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів на основі тренінгових технологій» є актуальною та відповідає сучасним вимогам галузі знань 01 Освіта/Педагогіка та виконано відповідно до тематичного плану наукової та науково-організаційної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в межах науково-дослідної роботи «Теоретичні й методичні засади професійної діяльності та підготовки фахівців соціономічних професій» (№ 0123U104172).

Наукова новизна і практична цінність дисертації.

Дисертаційне дослідження Жанни Михайлівни Кислюк має інноваційний, міждисциплінарний, комплексний і системний характер та містить нові одержані дослідницею результати, сформульовані визначення та обґрунтовані наукові підходи. Серед значущих елементів наукової новизни одержаних результатів можна відзначити те, що дисертанткою у межах різних підходів до сутності і змісту формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів уперше розроблено комплекс соціально-педагогічних умов; укладено структурну модель формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів на основі використання тренінгових технологій; виявлено і зреалізовано в освітньому процесі практичні механізми формування соціальної зрілості на основі використання тренінгових технологій: стереотипізація, рефлексія і персоніфікація; розкрито специфіку організації соціально-педагогічного супроводу студентів медичних коледжів з урахуванням типології особистості (об'єктно-асоціального, об'єктно-просоціального, суб'єктно-егоїстичного, суб'єктно-просоціального); обґрунтовано концептуальні положення формування соціальної зрілості у здобувачів освіти медичних закладів фахової передвищої освіти на основі використання тренінгових технологій; подальшого розвитку набули методичні й практичні засади використання тренінгових технологій у площині формування соціальної зрілості.

Без сумніву заслуговує на увагу практична значущість дослідження. Жанна Михайлівна Кислюк розробила й упровадила в освітній процес професійної підготовки студентів медичних коледжів тренінгову програму «Соціальний розвиток майбутнього медичного працівника»; уклала практичний poradnik для викладачів медичних коледжів «Методичні та практичні основи формування соціальної зрілості» та нею було проведено

семінар-практикум «Професійна готовність викладачів до забезпечення формування соціальної зрілості студентів коледжу». Цінним є те, що авторка обґрунтувала та апробувала комплекс соціально-педагогічних умов, які вдосконалюють практичну діяльність з формування соціальної зрілості здобувачів медичного закладу фахової передвищої освіти та містять інноваційні форми й методи, які підвищують якість освітнього процесу.

Оцінюючи наукову новизну результатів дослідження, підкреслимо, що дисертаційна робота Жанни Михайлівни Кислюк на наш погляд, є цілісним, системним дослідженням проблеми формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, отриманих результатів і висновків сформульованих у дисертації.

У представленому дисертаційному дослідженні обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечена чіткістю і коректністю визначення його наукового апарату, який повністю відповідає вимогам до написання дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації достатньо обґрунтовані завдяки використанню широкої теоретичної та емпіричної бази, адекватної методології, апробації отриманих результатів.

Відзначимо, що робота має продуману структуру і грамотно оформлена, складається з анотацій, вступу, трьох розділів, які містять підрозділи, висновків, списку використаних джерел, додатків. Заслугує позитивної оцінки логічність викладу змісту дисертації, високий науковий і методичний рівень дослідження, його завершеність у цілому. У повному обсязі виокремлюється як необхідність теоретичного дослідження, так і доцільність практичного вирішення проблеми, відчувається зв'язок між розділами й підрозділами, що демонструє цілісність роботи.

Стосовно чіткості концепції дисертації, слід зазначити, що сформульована Ж. М. Кислюк мета дослідження, є актуальною та значущою у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, для досягнення якої було визначено конкретні завдання, виконання яких зумовило структуру дисертаційного дослідження та мало своїм закономірним результатом формулювання положень, що були винесені дисертанткою на захист і мають безсумнівні ознаки наукової новизни.

Аналіз основного змісту дисертації дозволяє виявити певну логіку в розв'язанні поставлених завдань, якісний інформаційний супровід, цілковиту обґрунтованість дефініцій, теорій, методів що були покладені в основу

аналізу та систематизації: теоретико-методологічного доробку проблеми формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів; процесу формування соціальної зрілості та соціальної відповідальності у студентів медичного коледжу й обґрунтуванні необхідності психолого-педагогічного супроводу цього процесу; вивчено та зреалізовано механізми формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів на основі використання тренінгових технологій: стереотипізації (встановлення подібності уявлень студента з образом активного, ініціативного і відповідального майбутнього професіонала), рефлексії (усвідомлення результатів власної діяльності для ефективної взаємодії) і персоніфікації (персональна відповідальність за діяльність в освітньому процесі, за міжособистісні відносини й досвід виконання функції наставника). Наголосимо на тому, що усе разом слугує підґрунтям концептуальних основ наукового дослідження.

Вивчення змісту дисертації надає можливість стверджувати, що наукові положення та сформульовані висновки є достатньо обґрунтованими та достовірними, спираючись на декілька позицій: зміст та висновки відповідають визначеним завданням; комплексно застосовано методи науково-педагогічного пошуку; експериментальна база дослідження є достатньою, матеріали роботи впроваджено в освітній процес ВП «Рокитнівський фаховий медичний коледж» КЗВО «Рівненська медична академія» РОР, Шепетівського медичного фахового коледжу, Комунального закладу вищої освіти «Рівненська медична академія» РОР, Чортківського медичного фахового коледжу, ВП «Дубенський фаховий медичний коледж» КЗВО «Рівненська медична академія» РОР, ВП «Костопільський фаховий медичний коледж» КЗВО «Рівненська медична академія» РОР.

Вагомим складником дисертаційного дослідження, на наш погляд, є розроблена авторська структурна модель, що відображає зміст формувального етапу експериментально-дослідної роботи і представлена такими блоками: цільовим, що представляє мету і педагогічне завдання експерименту; організаційно-педагогічним, який охоплює методологічні підходи й концепти практичної діяльності, загальнодидактичні принципи та соціально-педагогічні умови; практичним, що включає тренінг-курс «Соціальний розвиток майбутнього медичного працівника», семінар-практикум «Професійна готовність викладачів до забезпечення формування соціальної зрілості студентів коледжу», програму формування соціальної зрілості під час оволодіння освітніх компонент спеціальності «Лікувальна справа», методи і механізми практичної реалізації тренінгових технологій, компоненти, критерії і показники сформованості соціальної зрілості

студентів коледжу; результативним, що відображає взаємозв'язок між рівнями сформованості соціальної зрілості та очікуваним результатом.

Висновки до кожного розділу та загальні висновки логічні та послідовні, вичерпно та різнобічно розкривають сформульовані завдання і результати дослідження. Дослідницькі матеріали глибоко проаналізовані й доповнені змістовим наповненням у додатках.

Дисертанткою проаналізовано значний масив наукової, науково-методичної літератури, нормативних документів, законів, періодичних видань, монографій і дисертацій провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, що висвітлюють питання формування соціальної зрілості здобувачів освіти.

Грунтовне вивчення дисертаційного дослідження дає підстави стверджувати, що дисертація Жанни Михайлівни Кислюк є самостійно виконаним науковим дослідженням, усі наукові положення та ідеї, викладені в ній є логічно аргументованими, а структура дисертації, її зміст, висновки повністю відповідають усім вимогам.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях.

Результати дослідження Жанни Михайлівни Кислюк репрезентують високий рівень достовірності, про що свідчать 19 публікацій (15 – одноосібні). З них – 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному виданні, 1 науково-методичний посібник; 13 праць апробаційного характеру, що опубліковані в збірниках матеріалів конференцій та інших виданнях. У дисертації є посилання на відповідні роботи.

Основні положення і висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані у процесі організації професійної підготовки здобувачів медичної освіти у закладах фахової передвищої освіти, а також для написання підручників, посібників, навчально-методичних рекомендацій, виконання наукових досліджень, проведення науково-методичних семінарів у системі післядипломної підготовки медичних фахівців, які висвітлюють питання соціальної зрілості та соціальної відповідальності.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

При рецензуванні дисертації не виявлено порушень академічної доброчесності, зокрема академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації чи фабрикації. Покликання та список використаних джерел, що включає праці українських і зарубіжних учених, нормативно-правові документи та довідкову літературу, оформлено відповідно до встановлених вимог.

Використання текстових запозичень без належних покликань відсутнє.

У дисертаційному дослідженні Жанни Михайлівни Кислюк дотримано усі етичні принципи і правила, визначені в Законі України «Про освіту».

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту й оформлення дисертаційної праці.

Відзначаючи позитивні напрацювання та здобутки дисертантки під час вирішення досліджуваної проблематики, вважаємо доцільним висловити певні міркування та зауваження, які виникли у процесі рецензування дисертаційної роботи і потребують уточнення:

1. У процесі аналізу ключового поняття дослідження «соціальна зрілість» авторка вдається до аналізу багатьох дотичних понять: «особистісна зрілість», «соціальний розвиток», «соціалізація», «самореалізація», «самотрансценденція». Для кращого їх розуміння у контексті розвитку соціальної зрілості особистості варто було б більш чітко та конкретно виокремити певні аспекти вивчення проблеми розвитку соціальної зрілості особистості зарубіжними дослідниками, зокрема звернути більше уваги на аналіз категорії «соціальна відповідальність».

2. У дисертації Кислюк Ж.М. достатньо ґрунтовно проаналізовано компоненти, критерії, показники та рівні сформованості соціальної зрілості у студентів медичних коледжів, вважаємо було б доречним більш детально охарактеризувати виділені функції соціальної зрілості, що об'єктивізувало б оцінку сформованості соціальної зрілості й допомогло б визначити готовність особистості брати активну участь у соціальному житті.

3. У процесі характеристики потенціалу тренінгових технологій та методологічних аспектів їх використання, що здійснено у параграфі 2.1. «Потенціал тренінгових технологій та методологічні аспекти його використання у площині формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів» авторці слід було більш докладніше акцентувати увагу на формуванні соціальної зрілості засобами тренінгових технологій саме у здобувачів медичної освіти.

4. У структурній моделі формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів на основі використання тренінгових технологій, було б доречним додати середовищний блок, що є на нашу думку, одним із основоположних факторів розвитку в здобувачів освіти суб'єктних якостей соціальної взаємодії за допомогою імплементації тренінгових технологій в освітнє середовище медичного коледжу.

Загальний висновок.

Вивчення дисертаційної роботи Жанни Михайлівни Кислюк

«Формування соціальної зрілості у студентів медичних коледжів на основі тренінгових технологій», дає підстави підсумувати, що дослідження є актуальним, самостійним, завершеним, достатньо апробованим, його результати мають наукову новизну і практичне значення. Дисертація виконана відповідно вимог наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Людмила ПЕТРИШИН

**Людмила
ПЕТРИШ
ИН**

Автор цифрового
підпису Людмила
ПЕТРИШИН
Дата: 2025.04.08
15:51:46 +03'00'